

af dem, der gik over, fordi Raketterne vare i Norden, og fordi man manglede det fornødne Antal Raketter. Saaledes lyder Beretningen. Jeg har det som sagt kun af de offentlige Blade, og det skulde glæde mig at høre, om det maatte forholde sig anderledes. Følgen deraf var, at Mandflabet, der var kommet for at redde Fjolkene, havde den Sorg at se hele Mandflabet omsomme, naaget Skibet stod saa nær ved Land, at Mandflabet kunde være reddet, hvis man havde haft Apparater til at hjælpe det med.

Frederiksen: Jeg bad om Ordet, da det ærede Medlem for Viborg (Anfjer) talte. Han udtalte sig om det Spørgsmaal, hvorvidt Folk, der besøge Landets Værestifter, skulde betale saavidt mulig den Pris, Undervisningen har, eller blot skulde give en lavere Betaling for Undervisningen, eller i alt Fald Spørgsmaalet, om vi skulde arbejde hen til, at de selv skulde betale Undervisningen saavidt mulig. Dette Sidste er en Grundsetning, som ofte har været behandlet i Finantsudvalget, vi have ofte søgt at hævde den, trods de Indvendinger, der ere gjorte mod den. Nanfjet, hvad der saaledes er blevet sagt mod den anførte Grundsetning, hvad der nys er blevet anført navnlig af det ærede Medlem fra Viborg, kan jeg for mit Vedkommende ikke Andet end vedblivende hævde den. Naar jeg har bedt om Ordet for atter at gjentage denne min Opfattelse, er det, fordi denne Sag forekommer mig at være af væsentlig Betydning. Jeg kan ikke se rettere, end at vi her i Landet lide meget stor Skade, at vor hele Udvikling lider meget stor Fortræd, netop fordi det Offentlige — hvad der sandelig i alt Fald ikke er noget ublandet Gode — giver saa megen Undervisning gratis eller halvt gratis, selv til Folk, der have Raad til at betale den fuldt. Dette gjør jeg mindre gjældende paa Grund af den foreliggende Sag, men mere paa Grund af den større Betydning, som Spørgsmaalet har paa andre Omraader. Men selv hvad den Kongelige Landbohøjskole angaar, tror jeg, det er rigtig i Almindelighed at lade Folk saavidt mulig betale den Pris for Undervisningen, som denne i Virkeligheden koster. Jeg tilstaar, at jeg ikke ganske kender Dyrslægerens Stilling her i Landet, og jeg veed ikke, om det er nødvendigt kunstig at forøge Konkurrencen mellem de Folk, der ere villige til at nedsette sig som Dyrslæger. Jeg tvivler om, at det er nødvendigt, men selv om det er det, kunde der dog kun være Grund til at blive staaende ved den lavere Betaling for Dyrslægerne. Men hvor det i Virkeligheden forekommer mig, at der er Grund til at sætte Betalingen op, det er, hvor det gjælder om Uddannelsen af Landmænd; det kan naturligvis forsvares paa den Tid, da en saadan Skole oprettes som den Kongelige Landbohøjskole, at man strax sætter Betalingen lavt for saa snart som muligt at

faae det fornødne Antal til at besøge Skolen og for at overvinde den Fordom imod den og dens Benyttelse, som ikke mindst i Begyndelsen er tilstede selv hos dem, der have mest Nytte, virkelig Gavn af at søge den; men senere er det neppe paa samme Maade nødvendigt at afvige fra den i og for sig naturlige Grundsetning virkelig at lade Folk betale den Undervisning, de faae. Særlig forekommer det mig, at der er meget lidt Grund til at lade dem, der uddanne sig til større Landmænd, Proprietører og større Jorpagtere, kun yde en nedsat Betaling for den Undervisning, de modtage. Jeg kan vel gaa ind paa den Sætning, at hvor der er udmærkede Gøner, en fortrinlig naturlig Dygtighed, kan man give Stipendier, naar der ikke er Midler tilstede hos de Vedkommende selv; men er der noget Sted, hvor man virkelig maa være varsom med at give Stipendier og nedsette Betalingen for dem, der ere mindre Velstaaende, saa skulde det dog være der, hvor der er Spørgsmaal om Uddannelse til saadanne Stillinger som dem, jeg nylig nævnte. Det er et meget blandet Gode for mindre velstaaende Folk paa den Maade at blive uddannede i denne Retning. For at det i Almindelighed skal kunne gaa Folk godt i denne Stilling, kræves der særlig her i Landet, at de have Driftskapital (En Stemme: De kunne blive Forvaltere!). Ja, de kunne blive Forvaltere, men hvorledes er Forvalterstillingen nuomsunder? Er det ikke en Stilling, hvor selv meget dygtige og velanbefalede Folk ikke lønnes højere end en almindelig Hjenestekarl? Hvad det angaar, at de kunne komme i Besiddelse af mindre Gaarde og Jorpagtninger, hvor de med deres Dygtighed kunne arbejde sig op, saa maa man dog lægge Mærke til, at den Udvikling, der er foregaaet her i Landet, hvor rigtig det fulgte System end i det Hele er, dog er eiendommeligt, at det er i særlig Grad vanskeligt at komme frem ad den nævnte Udvej — lad saa den foregaaende Udviklings Eiendommelighed være begrundet i det ene eller det Andet, jeg tror, at Skylden for en Del ligger i den stærke Ensidighed, hvormed man er gaaet frem fra Lovgivningsmagtens Side, det ligger i de stærke Vaand paa Jorpagtningsfriheden, Sammenlægning og paa den frie Bevægelse af Landeieendommene i det Hele taget. Derfor er det for saadanne Folk mere end dobbelt vanskeligt at komme frem her i Landet end andetsteds. Skulde vi uddanne saadanne mindre velhavende Folk i denne Retning, vilde det være naturligt at uddanne dem til at gaa til Amerika eller Australien, men jeg tror virkelig ikke, at vor kongelige Landbohøjskoles Undervisning er saaledes apasset efter amerikanske eller australske Forhold — hvor god den saa forresten kan være —, at man der vilde sætte Pris paa saaledes uddannede Folk. I det Højeste gaa de til Sverige — der foregaar jo for Dieblisset en stor Udvandring til Sverige af vore bedre landøkonomiske